

การคัดลอกตามของนิสิตนักศึกษาไทยอันเนื่องมาจากการกีดกันของกลุ่ม

นางสาว มิษฎา เสริมพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-696-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014465

117 422199

CONFORMITY AS A FUNCTION OF GROUP PRESSURE
IN THAI COLLEGE STUDENTS

Miss Misda Sempongse

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-696-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การคล้อยตามของนิสิตนักศึกษาไทยอันเนื่องมาจากการกดดันของกลุ่ม
โดย นางสาวมิชฎา เสริมพงศ์
ภาควิชา จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ทัศนียุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิรันดร์ แสงสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.จীন แพร่)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ทัศนียุทธ)

ชญา เสริมพงศ์ : การคล้อยตามของนิสิตนักศึกษาไทยอันเนื่องมาจากการกดดันของกลุ่ม
(CONFORMITY AS A FUNCTION OF GROUP PRESSURE IN THAI COLLEGE
STUDENTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.โยธิน ศันสนยุทธ, 102 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อการคล้อยตามและการใช้เวลาในการ
แก้ปัญหาของสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพศชาย จำนวน 30 คน จัด
ให้เข้ากลุ่มแสดงความคิดเห็นต่อข้อความ 6 ข้อความ ครั้งละ 1 คน ร่วมกับผู้สังเกตที่เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย เพศชาย จำนวน 4 คน โดยให้บอกระดับความคิดเห็นและเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย
ข้อความที่ให้แสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องทั่วไป ก่อนการทดลองจริงผู้วิจัยได้ทดสอบการใช้เวลาในการ
คิดก่อนตอบข้อความที่ 1 และข้อความที่ 2-6 กับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 15 คน ใน
สภาพการณ์ที่ไม่มีกรกดดันของกลุ่ม ผลปรากฏว่านักศึกษาใช้เวลาในการคิดก่อนตอบข้อความที่ 1 และ
ข้อความที่ 2-6 ไม่แตกต่างกัน

ในการทดลองจริงผู้วิจัยได้แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยให้ผู้รับการ
ทดลองได้รับการกดดันของกลุ่มใน 2 สภาพการณ์ ในกลุ่มที่ 1 ผู้รับการทดลองที่เป็นนักศึกษาเพศชาย 15 คน
แสดงความคิดเห็นกับผู้สังเกต 2 คน จาก 4 คน ที่แสดงความคิดเห็นในระดับเดียวกับผู้รับการทดลอง
ผู้สังเกตที่เหลือแสดงความคิดเห็นตรงข้ามกับผู้รับการทดลอง กลุ่มทดลองที่ 2 เป็นผู้รับการทดลองที่เป็น
นักศึกษาเพศชาย 15 คน แสดงความคิดเห็นกับผู้สังเกตทั้งหมด 4 คนในกลุ่มที่แสดงความคิดเห็นตรงข้ามกับ
ผู้รับการทดลอง เก็บข้อมูลจาก (ก) การเปลี่ยนแปลงระดับความคิดเห็น (ข) เหตุผล และ (ค) การใช้
เวลาในการคิดก่อนตอบข้อความที่ 1 และข้อความที่ 2-6

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลอง
ที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยที่การเปลี่ยนแปลงระดับความคิดเห็นในกลุ่ม
ทดลองที่ 2 มากกว่าในกลุ่มทดลองที่ 1 และการใช้เวลาในการคิดก่อนตอบในกลุ่มทดลองที่ 2 มากกว่าใน
กลุ่มทดลองที่ 1

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต *Hugun*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *W. S. S.*

MISDA SEMPONGSE : CONFORMITY AS A FUNCTION OF GROUP PRESSURE IN
THAI COLLEGE STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. YOTHIN
SANSANAYUDH, Ph.D. 102 PP.

The purpose of the research was to study the group effect on conformity and the latency in solving problems of the members of the group. The subjects were 30 male Chulalongkorn University students. Each subject with four male college confederates each were presented with six general statements. The subject and the confederates were to give their opinions, the estimates of the degree of opinions, and the reasons for holding those opinions on the six statements. Before the actual experiment, the researcher tested the latencies of the statement 1 and the statements 2-6 of the 15 male Chulalongkorn University students, in the situation where there was no group pressure. It was found that there was no significant difference between the latencies of the statement 1 and the statements 2-6.

In the actual experiment, the subjects were divided into two groups of 15 students each; namely, Experimental Group 1 and Experimental Group 2. The Two groups were under different group pressures. In Experimental Group 1, two confederates agreed with the subject and had approximately the same degree of opinions; the other two confederates disagreed with him. In Experimental Group 2, all four confederates expressed opinions opposite to those of the subject. The following data were collected : (a) the subject's alteration of degree of opinions; (b) the statement of reasons; (c) the latencies of the statement 1 and the statements 2-6.

Data were analyzed by t-tests. Research findings show that there were significant differences at the .05 level between the Experimental Group 1 and the Experimental Group 2 : there was a greater change in the strength of opinions in Experimental Group 2 than in Experimental Group 1 and latencies in Experimental Group 2 were longer than in Experimental Group 1.

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต *Aug. Kinn...*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Prof. Yothin...*

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้รับแนวคิดและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่านด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยระลึกถึงพระคุณอยู่เสมอและจะถือโอกาสขอบคุณในโอกาสนี้ตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศันสนยุทธ์ เป็นอาจารย์ผู้ให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ความรู้และแนวทางในการแก้ปัญหา ทั้งในการเขียนวิทยานิพนธ์และในการดำเนินชีวิต รวมทั้งติดตามเอาใจใส่ดูแลผู้วิจัยอย่างใกล้ชิดด้วยความละมุนละม่อม โดยให้เกียรติและให้ความไว้วางใจกับผู้วิจัยในการรับผิดชอบการทำงาน ผู้วิจัยซาบซึ้งในพระคุณและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของอาจารย์

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต ที่กรุณาได้ถามถึงความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยอยู่เสมอ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกถึงความห่วงใยจากความเห็นคเห็น้อยแต่ไม่รู้สึกเป็นภาระของท่าน

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาทุกท่านที่ให้ความรู้ สัมกับความตั้งใจของผู้วิจัยที่ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและการทำงานวิจัย ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้นำความรู้เหล่านั้นมาเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกท่านที่แสดงให้ผู้วิจัยเห็นถึงความ เป็นเพื่อนที่มีน้ำใจ แม้จะสำเร็จ การศึกษามหาบัณฑิตจากภาควิชาจิตวิทยาแล้ว ยังคงไม่ละวันที่จะให้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย ช่วยเหลือและเป็นที่ยกปรึกษาที่อยู่เคียงข้างกับผู้วิจัยตลอดการทำ วิทยานิพนธ์ อาทิเช่น คุณวิภาดา แซ่ตั้ง คุณคาราวรรณ ตีะปินตา คุณรัตนา นุตมากุล และ เพื่อนคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ ขอขอบคุณ คุณพันธุ์พิศิษฐ์ ทรพรพสุ ผู้เป็นเพื่อนที่ให้ กำลังใจและเป็นอีกผู้หนึ่งที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้วิจัย

ขอขอบคุณนักศึกษาที่เป็นผู้ช่วยผู้วิจัย ที่แสดงเป็นผู้นำคณะและบันทึกข้อมูลตลอดระยะเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยต้องเสียสละเวลาในวันหยุดช่วยเหลือผู้วิจัยอย่างอกตন ด้วยความ จริงใจและเป็นส่วนหนึ่งของงานและความรับผิดชอบส่วนตัว ขอขอบคุณ คุณกุหลาบ พิมพ์สุวรรณ ที่ช่วยเหลือในด้านการพิมพ์ แก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนวิทยานิพนธ์ และมีส่วน ที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นรูปเล่ม

บุคคลที่ผู้วิจัยระลึกถึงและเกิดความรู้สึกมีกำลังใจตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์
นี้คือ คุณพ่อคุณแม่ ผู้อบรมสั่งสอนในเรื่องการสร้างคุณค่าของชีวิตจากการเรียนและใฝ่หาความรู้
อยู่เสมอ จึงเป็นความตั้งใจส่วนหนึ่งของผู้วิจัยที่จะทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัยเล่มนี้เป็นของขวัญ
แก่คุณพ่อคุณแม่ที่รักและมีพระคุณยิ่ง ด้วยความสนับสนุนจากท่านทั้งสองทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสทำวิทยานิพนธ์
และเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จ

มิชฎา เสริมพงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวคิดและเหตุผล	3
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	42
สมมติฐานในการวิจัย	42
ตัวแปรในการวิจัย	43
คำจำกัดความในการวิจัย	43
ขอบเขตของการวิจัย	43
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	43
2. วิธีดำเนินการวิจัย	44
การออกแบบการวิจัย	44
กลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
วิธีดำเนินการทดลอง	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ผลการวิจัย	57
4. การอภิปรายผลการวิจัย	78
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	99
ประวัติผู้วิจัย	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบ เป็นรายชื่อของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 15 คน ที่ตอบล้าหลัง ในการทดลองนำข้อความไปใช้ก่อนระยะดำเนินการทดลอง	47
2	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบข้อความที่ 1 และข้อความที่ 2-6 ในการทดลองนำข้อความไปใช้ก่อนระยะดำเนินการทดลอง	48
3	จำนวนสเกลที่เปลี่ยนระดับความคิดเห็นและเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบของกลุ่มทดลองที่ 1 เป็นรายบุคคล	58
4	จำนวนสเกลที่เปลี่ยนระดับความคิดเห็นและเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบของกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นรายบุคคล	64
5	จำนวนสเกลและค่าเฉลี่ยของจำนวนสเกลที่เปลี่ยนระดับความคิดเห็นและช่วงเวลาและค่าเฉลี่ยของช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบข้อความที่ 1 และข้อความที่ 2-6 เป็นรายบุคคล	72
6	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของจำนวนสเกลที่เปลี่ยนความคิดเห็นของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	76
7	ผลการทดสอบความแตกต่างของช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบข้อความที่ 1 และข้อความที่ 2-6 ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	76
8	ผลการทดสอบความแตกต่างของช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบข้อความที่ 1 และข้อความที่ 2-6 ของกลุ่มทดลองที่ 1	77
9	ผลการทดสอบความแตกต่างของช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบข้อความที่ 1 และข้อความที่ 2-6 ของกลุ่มทดลองที่ 2	77

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ		หน้า
1	จำนวนสเกลที่เปลี่ยนความคิดเห็นของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	70
2	จำนวนผู้รับการทดลองที่เปลี่ยนความคิดเห็น 0-6 ข้อความ ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	71
3	ค่าเฉลี่ยของช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบข้อความที่ 1 และข้อความที่ 2-6 ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	73
4	ค่าเฉลี่ยของช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาก่อนตอบของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นรายข้อ	74